

Tolna vármegye

Válgységi járás
Szálkai (kör) jegyzőség

Közigazgatási tájékoztató lap

Szálka

nagy (kis) község közérdekű viszonyairól.

I. A község általános leírása.

A) A község történeti leírása.

1. A község keletkezésére, fejlődésére, esetleg elpusztulására és újra felépülésére vonatkozó adatok. A község a múltban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebeleztetett át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

2. Területváltozások, határrész (puszta) átcsatolások; községegyesítés, beolvadás vagy kiválás történt-e 1871. óta, mikor és mily körülmények között? (A vonatkozó hivatalos adatok, rendelet száma, közlendők.)

Köztudomás szerint minő elpusztult falvak feküdtek egykor a község határára. (Rendszerint a dülő-nevek vagy a községbe olvadt puszták neve alapján.)

3. A község jellege 1848 előtt a telekkönyvi- és urbéri adatok szerint (város, mezőváros, szabad vagy urbéres község stb.)

4. A község jellege 1871. után. E tekintetben voltak-e szervezeti változások (átalakulás, visszafejlődés).

5. Anyakönyvi szervezeti változások. A község melyik területhez tartozott, mikor történt a változás és mily rendelet alapján (az anyakönyvi feljegyzések szerint).

6. Vannak-e a község életében és szervezetében eredeti és különös (máshol nem található) intézmények, említésreméltó események, leletek? (a köztudomás vagy monografiák szerint).

A község mindig Tolnamegyéhez tartozott. Mindig Szálka volt a neve. A némelek 1725 évben Bajorországból, a szerbek a 15. században Szerbiából jöttek be.

nem történt

nem volt.

Urbéres község.

Frakó volt. Vésztőcs nem volt.

1803-ig a székelyi, 1829-ig a grábói b. kálh. anyak. hivatalhoz tartozott, azóta önálló.

nincsenek.

B) A község földrajzi leírása.

1. A község (falu) és határának fekvése (a szomszéd falvaknak és távolságuknak megjelölésével).

A község határa síkság, dombos vagy hegyes vidék, erdős vidék-e?

A község magaslatai és vizei (folyó, patak, tó, nagyobb mocsarak).

2. A község területének nagysága:

Művelési ágak szerint:

3. Tartoznak-e a községhez önálló puszták vagy havasok (külön kataszteri részlet alatt felvett területek) és mi a nevük?

Vannak-e a község határával össze nem függő határrészek, hol, mely név alatt és mekkora a terjedelmük?

4. Vannak-e a békekötés folytán elszakított részek és ideiglenesen a község hatósága alá helyezett idegen határrészek, melyik községből valók és mely terjedelmük (kataszteri, esetleg más adatok alapján)?

A község vázlatos térképe csatolva ..... db
nincs csatolva.

C) A község népességi viszonyai.

1. Mennyi a község lakossága?

A lakosság megoszlása, vallás szerint:

nemzetiség szerint:

2. A lakosság elhelyezkedése általánosságban, (belterületen, tanyákon vagy felváltva; lélekszám szerint megjelölve).

Vannak-e népesebb lakott helyek, telepek; a falutól milyen távol és mennyi a lélekszámuk?

3. A népesség zömének foglalkozása (földmivelés, ipar, bányászat, földmivelési vagy ipari napszám-kereset stb.).

4. Hány ház és hány lakásrész van a községben a házadózási adatok szerint, külön feltüntetve az egyes pusztákat, különálló vagy odaosztott területeket.

A községben levő állami és más középületek.

Alővána 3 1/2 klm. Mórásy 6 klm. Mőcsiny 4 1/2 klm. Grábóca 3 1/2 klm. Szekszárd 12 klm. Ócsiny 11 klm. Ócsiny 11 klm. Szamosd falvaink. hegyes, erdős vidék.

..... *2982* kat. hold (birtokivék adatai alapján).
..... *1152* k. hold szántó, ... *145* k. hold rét (kaszáló),
..... *26* k. hold szőlő (beültetett), ... *63* k. hold legelő, ... *144* k. hold erdő, ... — k. hold nádas, ... *98* k. hold terméketlen (ut, szikla, homok, mocsár, kőbánya). *27 k. hold keel.*

nem

nem

nem

..... *1082* lélek.
..... *943* r. kath., ... *104* g. kath., ... *2* ref.,
..... *3* ág. h. ev., ... — izr., ... — egyéb
..... *24* magyar, ... *954* német, ... — tót,
..... — rutén, ... — oláh, ... — horvát,
..... *104* zseb ..... egyéb.

mind a község belterületén lakik.

földmivelés és földmivelési napszám kereset.

247 ház 626 lakással.

nincsen

II. A község szervezete, beosztása és közérdekü viszonyai.

A) Községi szervezet.

1. Elöljárók.

(Nem névszerint töltendő ki.)

Rendszeres tisztviselők és alkalmazottak.

(Kisközségben csak a székhely község lapján kell kitölteni.)

Napidíjas irodai alkalmazottak:

Szegődményes alkalmazottak:

A jegyzőség székhelye és távolsága:

2. A községi képviselőtestület létszáma:

Községi képviselő-választókerületek száma, elnevezése, hány tagot választ.

3. Meg van-e bizva a község gyámhatósági hatáskörrel. Van-e gyámpénztára?

Bíró. Törvény- (másod-) bíró. .... 6. esküdt,

(tanácsbeli). Pénztárnok. Közgyám .....

..... *kör.* jegyző, *adóügyi* segédjegyző, ... orvos
..... állatorvos, ... irodai alkalmazott,
..... pénztári alkalmazott, ... egyéb alkalmazott (utbiztos stb.)

..... 1. kisbíró (küldönc), ... 1. bába,

..... 2. éjjeli őr és ..... gazdasági alkalmazott.

..... *Szálka* ..... km.

..... 6. virilista, ... 6. választott tag, 2-2. pótag

..... A község ..... választókerületet alkot.

nincsen

B) Általános közigazgatási beosztás.

4. A vármegye székhelye és annak távolsága. (a község központjától, távolsági térkép adatai szerint járható útvonalon):

A járás székhelye és távolsága: (ugyanugy) Országgyűlési (nemzetgyűlési) választókerület székhelye és távolsága:

Törvényhatósági bizottsági választókerület székhelye és távolsága:

..... *Szekszárd* ..... 13. km.

..... *Bonyhád* ..... 12. km.

..... *Bonyhád* ..... 12. km.

..... *Mórággy* ..... 6. km.

C) Rendészeti igazgatás.

5. A csendőrség és folyamőrség székhelye és távolsága:

Van-e a községnek rendőri őrszemélyzete és hány tagból áll?

Van-e a községben toloncállomás?

Fel van-e ruházva az előljárási cselédügyi bíraskodással (1876: XIII. t.-c.; 1907: XLV. t.-c.)

6. A községi tűzoltóság szervezete:

7. Van-e a községnek jóváhagyott szabályozási terve?

Van-e járdalerakási szabályrendelete?

..... *Csendőrség helyben* ..... km.

Van, ... 2. tag. ~~Nincs.~~

Van. Nincs.

nincs

Hivatásos, önkéntes, (gyári stb.) tűzoltóság ..... tag.
Kötelezett tűzoltóság.

Van. Nincs.

Van. ~~Nincs.~~ *jóváhagyott képvis. test. határozata.*

D) Szociális igazgatás.

8. Kórorvos székhelye és annak távolsága: Mórággy 6 km.
- Hány magánorvos lakik a községben: nincsen
- Községi bábák száma: egy
- Körbába lakóhelye és annak távolsága: nincsen km.
- Okleveles magánbábák száma: nincsen
- Legközelebbi gyógyszerár hol van és milyen távol? Bonyháid 12 km.
- Legközelebbi közkórház hol van és milyen távol? Szekszárd 12 km.
- Van-e szegényház vagy más jóléti intézmény?
(Árvaház, gyermekmenhely telep) Van szegényház Nincs.
9. A gondozott szegények száma: — intézeti ápolásban, — magán ápolásban.
- Elhagyott gyermekek száma? — gyermek.
10. Milyen a község ivóvize? jó
- Van-e ártézi kutja vagy vízvezetéke?
Kutviz, folyóvíz, egészséges, ártalmatlan, jó. nincsen
kutviz jó.
- Van-e csatornázása? nincsen
11. Korcsmák és vendéglők száma? 2 korcsma, — vendéglő, — kávéház.
- Van-e szálloda, fogadó és hány? nincsen
- Van-e községben közfürdő? nincsen
12. Van-e a község határában gyógyfürdő,
üdülő vagy nyaraló-telep és milyen távolságra? nincsen
- A fürdőtelep gyógyfürdővé van-e nyilvánítva? —

E) Törvénykezési beosztás.

13. Kir. törvényszék székhelye és távolsága: Szekszárd 12 km.
- Kir. járásbiróság székhelye és távolsága? Bonyháid 12 km.

F) Pénzügyi beosztás.

14. Kir. pénzügyigazgatóság székhelye és távolsága: Szekszárd 12 km.
- Kir. adóhivatal székhelye és távolsága: Bonyháid 12 km.
- Kir. pénzügyőri szakasz, vámors, vámőrségi kirendeltség, székhelye és távolsága: Bonyháid 12 km.
- Kataszteri felmérési felügyelőség székhelye és távolsága: Pécs 45 km.

III. B. 7. ponthoz felelet.

Hegyiuri joga s kötelessége nincsen.

Vízta szerinti kötelességei a kommunitásnak;
a brányoki egész sessiót műveli - behordja. A szénit
s sarjút kassálja, gyűjti, behordja. Az árkokat a kom-
munitás tartja karban. a kézi s igás napszámmot
adja a templom, plebania, iskola javításnál, a fát
vágja s behordja, a malom fuvarokat adja.

Tanító: a tanító 2 hold földjét s belső kertjeit a
kommunitás műveli, a termést behordja, rétjeit leka-
szálja s belakarítja, fáját vágja, behordja, felaproszra.

III. B. 8. ponthoz felelet.

Párber. Minden pár firet egy porsonyi mérő tiszta
bura (telkesek:) vagy 1 porsonyi mérő rozsot (kiskaras,
szellerek.) Minden pár firet 17 icc (. 14¹/₂l.) bor s minden
háx egy szibét s 2 tojást. Az örvögyek mindennek felét
firelik. Párpénz páronként 52 fillér.

adó. Helykörségi s iskola adó az állami adó alapján
lesz évenként a költségvetés arányban kivétel.

Tanító párber: Páronként egy nyolcados bura (telkesek:)
egy nyolcados bura (telkesek:) egy nyolcados rozs. (kiskar-
as szellér:) 10 kr. helypénz. Szőlőtulajdonosoktól 4
icc bor.

III. B. 7. pontokhoz felelet:

Hegyi jog = kötelezőség minden.

Vizita korintus kötelezősége a Communikatás
a brányoski egém sessiók mineri. beborod
a pánuat a rajut kiamoltja, gyújt, beke
ja. az utóval jó karmban tartja. a k
s igaz nyugodt és radja a kanyolom
plóbianna, is koka javításnál, se foit ve
s beborodja. Amalou fuvavmas radja

Transitór: A Transitó 2 hold földjét, be
korsjait a Communikatás mineri, se k
reést beborodja, réstjeit bekapcsolja. b
sokaritja, faját vágja, beborod
felnyomra.

III. B. 8. pontokhoz felelet:

Orárbér: Minden jár fizet egy gso
nyú miert szita büntet (. felreud:) a
jossanyi miert rodot (. kiskünn, a
kér:) Minden vár fizet 17 ism (. 14. 4
bort a minden vár egy esilóet a 2 kaja
ra. övvel mindenest felér fizet
Orár járt járvárként 52 fillér.

reudó: A kiskünn, is koka radbra kó
mi reudó ralyppan len évként a kó
s érvát, ralyppan, kiskünn.

Transitór járbér: Járvárként egy eg
radó kúnn (. felreud:) egy eg radó
rot (. kiskünn - esilóet:) 10 kó. k
sok pánt. kó kó kiskünn kó kó kó
is kó kó.

III. Közművelődési viszonyok.

A) Közoktatásügy.

1. Hány és milyen jellegű és fokozatu népiskola van a községben, (megjelölve a tantermek és tanerők számát: állami, közs., felekezeti isk., elemi, felsőbb népisk., polgári iskola stb.)

2. Középkolák vagy más szakiskolák (iparostanociskola, gimn., reálgimn., reál iskola stb.) Azok jellege, tantermek és a tanerők száma:

3. Óvodák jellege, száma és tanereje:
Nyári menedékház van-e?

4. Testnevelés szervezete. Levente egyesületek:

5. Kőr. tanfelügyelőség székhelye és annak távolsága:

egy r. kath. felekezeti népisiskola van, 2 tanter-
teremmel, 2 tanítóval, egy g. kel. sz. est. felekezeti
iskola van, 1 tanteremmel, 1 tanítóval.

nincsen

nincsen

Levente egyesület van.

Iskolatartó 12. km.

B) Vallásügy.

6. Vannak-e a községben anyaegyházak és milyenek? Ha a község fiókegyházat alkot, hol van az anyaegyház és mily távol (bevett és elismert felekezetek szerint sorolandó fel.) A községbeli egyházak melyik püspökséghez, illetőleg egyházkerülethez tartoznak:

Israelita anyakönyvi kerület székhelye és távolsága:

7. Van-e a községnek kegyuri joga, vagy Canonica visitation alapuló, vagy a hívők helyett átvállalt kötelezettsége és mily teherrel jár?

8. Az egyházi adózás rendszere. Felekezetek szerint: (párbér és egyénekenként időről-időre kivetett adó stb.)

Milyen egyházi szervezetek vannak még a községben? (Bevett és elismert felekezetek szerint.)

9. Van-e r. kath. egyháztanács? Esetleg az egyházközség ügyeit az iskolaszék vagy a képviselőtestület intézi-e.

Van r. kath. anyaegyház mely a
pücsi püspökséghez tartozik.
Van g. kath. ~~fiókegyház~~ fiókegy-
ház, mely a görbői anyaegyház
hoz tartozik, mely 3 1/2 km. tá-
vol van.

Bonyháti 12 km.

Iskolatartó 12 km.

" " " "

a r. kath. egyház község ügyeit az isko-
laszék intézi el.

C) Kulturális intézmények.

10. Múzeum, könyvtár vagy hasonló intézmény?

11. Műemlék, természeti emlékszobor, honvédemlék vagy elesett hősök emléke?

12. Van-e állandó vagy időszakos színház, műkedvelő előadások stb. Mozgóképek.

Kulturális egyesületek.

13. Gazdakör, kaszinó, dalosegylet, munkás-egylet, egyéb kulturális egyesületek (névszerint felsorolva.)

Népkönyvtára van a r. kath. olvasó-
körnek!

nincsen

nincsen

nincsen

r. kath. olvasó kör.

IV. Forgalmi és gazdasági viszonyok és igazgatás.

A) Közlekedésügy.

1. A község forgalmi helyzete. Fő közlekedési vonala (országút, megyei út, annak elnevezése, esetleg a községtől való távolsága). A község határában fekvő hidak, kompok, révek stb.

Helyben rossz körültő utai vannak.
Székonyárd - Bátoréki országút 5 km. Bonyházi
Bátoréki országút 4 km. távol innen.
Hidak száma 14.

2. Vasuti összeköttetése, fő- vagy mellékvonalak, van-e vasuti állomása, mi az elnevezése, megállóhelye, marha és egyéb rakodóhelye? Ipari és kisvasutak. Közúti vasutak.

Vasuti megállóhelyünk Mösöny, marha és egyéb rakodó helyünk Mösöny.

Hajóösszeköttetés, a község mentén vagy attól mily távolságra, melyik folyón, hol a hajóállomás?

senki sem vözi igénybe.

Van-e pósta, távirta, távbeszélő állomása?

Posta Mösöny, távirta Mösöny

3. Melyik községi közlekedési utvonálhoz járul hozzá a község?

a Mösöny - écsikhez.

Községi (közűlő) utak hossza?

5.2 km.

Van-e kövezet-vámszedési joga.

Igen. — Nem.

B) Földművelésügy.

4. Birtokviszonyok. Nagybirtokok (1000 holdon felül) száma és terjedelme tulajdonosok szerint. Középbirtokok száma és terjedelme. (100—1000 hold) Kis és törpebirtokok átlagos kiterjedése. A község gazdasági jellege a lakosság zömének foglalkozása szerint:

Nagybirtokos Herceg Montenuovo
Lándor 1329 k. holdal.
Kis közepbirtok 150. 179. k. holdal, kis s
törpe birtokok átlagos kiterjedése 1-24 k. hold.

mező- vagy erdőgazdaság, szőlőművelés, kertészet stb.
mezőgazdaság, részben szőlő művelés, erdő-
gazdaság.

5. Művelési rendszer. Van-e nyomásos gazdálkodás. Szervezve van-e a birtokossági tanács?

nincsen.

Van-e közös legelő? Hány és mily terjedelmű?

61. k. hold

Van-e külön szervezete (legeltetési társulat)?

nincsen

Van-e legelő-rendtartás?

igen.

Van-e közös erdő? Van-e szervezete?

Erdő van, szervezete van.

Erdőgondnokság székhelye és annak távolsága.

Székonyárd 12. klm.

Van-e hegyközség, hány és mily terjedelmű, (elnevezésük szerint) és melyik borvidékhez tartozik.

nincsen.

6. Van-e községi faiskola, mily terjedelmű?

1000 vól.

Be van-e ültetve?

igen.

7. *Vízrendező és hasznosító társulat.* Annak székhelye. Vannak-e vízhasználatok (malom stb. vagy más ármentesítő intézmények és milyen)?

Az illetékes kultur- vagy folyammérnökség székhelye:

8. *Állattenyésztési viszonyok.* Állatok száma: a tenyészállatok száma,

uralkodó tenyésztési irány:

Körállatorvos székhelye és annak távolsága.

2 vixi malom van.

Kullus mérnökség Pécsre 45 km.

219 ló, 340 szarvasmarha, —

625 sertés, 703 juh

Bonyhádi fajfajta.

Székely 6 km.

Ipar és kereskedelem.

9. *A község állandó piaca hol van?* (helyben vagy mely községben, milyen távol).

Hova gravitál a község?

Vannak-e a községben vásárok, országos, heti vásárok, hányszor és milyen (kirakó, állatvásár, stb). Ké a vásártartás joga?

Mérték- és hordó-hitelesítő hivatal székhelye:

10. *A községbeli kereskedések száma és jellege.*

Hitel és pénzüintézetek száma és alaptőkéje (felsorolva).

Szövetkezetek száma és jellege (névszerint).

Iparosok szakma és foglalkozási ágak szerint.

Van-e a községben ipartestület?

Bonyháid 13 km. s Szekszárd 13 km.

mint két helyre.

nincsen

Szekszárd

3 szalós iktet van.

nincsen

Tejszóvel kezesl van.

3 asztalos, 4 ács, 1 bognár, 3 barbity, 3 cipész, 1 csodagyáros, 2 molnár, 4 szabó, 13 lakács, 2 kádár, 2 kocsiművelő, 3 kovács, 4 kőműves, 3 mészáros, 3 szalós, 1 szijgyártó.

nincsen

11. *Gyárak, ipartelepek és azok átlagos nagysága* (hajtóerő és munkáslétszám szerint felsorolva).

Az illetékes iparfelügyelőség székhelye és távolsága:

Ker. munkásbiztosító pénztár székhelye és távolsága:

Székesfehérvár 110 km.

Szekszárd 12 km.

12. *Magánkezelésben álló közművek:*

Közvilágítás, jéggyár stb.

nincsen

13. *Bányák száma és jellege.*

Állandó bányatüzem nagysága, hajtóerő és munkáslétszám szerint.

nincsen

14. *Háziipar és annak jellege.*

Hentes fonás házi használata, facipő készítés.

V. Községi vagyon és háztartás.

1. A község tulajdonát képező középületek és helyiségek száma.

Hivatalos célokat szolgáló épületek (jegyzői, orvosi, tanítói lakás: a házak, a lakások és azok lakrészeinek száma).

A körjegyzői, körorvosi lakás, a székhely község vagy a községek közös tulajdona-e (csak székhely községben töltendő ki)?

2. A község tulajdonát alkotó ingatlan vagyon

Mennyit kezel házilag, haszonbérileg, kishaszonbérletben?

Jegyzők és alkalmazottak földjavadalma (az állások szerint felsorolva). Mily kiterjedésű.

Melyek a lakosság hasznára szolgáló ingatlanok (legelő, erdő, kavics, homokbánya stb.)

Községi közüzemek (a község tulajdonában) világító és vízművek stb.

3. Egyéb vagyon és értékek. Hasznos jogok. Községi takarékpénztár. Községi korcsma stb.

4. A községre kivetett egyenes adók összege:

5. Fel nem sorolt más községi és közjöveldelmek.

1. jegyzői lakás 5 lak részzel.

1. tanítói " 4 " "

1 szob. tanítói lakás 3 lakrészrel.

a körjegyzői lakás Szálka tulajdona,
de Grábóccal közösen tartják fenn.

11 kat. hold szántó ~~és rét~~, 54. hold rét,

61. legelő, 149 kat. hold erdő,

egyéb 73 k. hold kermikkelen

a szántórétet kis haszonbérbe adja.

körjegyző földjavadalma 3 kat. hold.

legelő, erdő.

nincsen.

Községi korcsma s csenbös laktanya.

Földadó 3520 K 50 f. Házaadó 2294 K

70 f. Ált. kereseti adó 1174 K 50 f. Társulati adó

K f. Vagyon- és jöv.

adó 469 K f.

Községi pótladó föld-rét-korcsma,
csenbös-laktanya, bor s huszfogyasztási adó.

VI. Mily feladatok megoldása volna a legszükségesebb a községben?

Távlat, utak létesítése! arulán telefon, villanyvilágítás,
a nép részére fürdő!

A község pecsétjének lenyomata:

Örmeiján

Községi (kör-) jegyző.